
En hyllest til sjeselongen

RAGNE STAURI

ragne.stauri@ntnu.no

Ragne Stauri er skribent og lege.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Sigmund Freud og jeg har lite til felles. Bortsett fra en forkjærlighet for sjeselongen.

Sigmund Freud, ca. 1932. Illustrasjonsfoto: AP Photo / Sigmund Freud Museum / NTB

På slutten av 1800-tallet tok Freud i bruk sjeselongen i sin egenetablerte behandlingsmetode psykoanalysen. Pasienten skulle ligge ned, og terapeuten skulle sitte bak pasientens hode. Øyekontakt skulle unngås. Å ligge ned og slippe å se terapeuten ble ansett som frigjørende og oppmuntrende for den frie assosiasjonen – et viktig element i psykoanalysen.

En viktoriansk sjeselong, angivelig donert til Freud fra en takknemlig Madame Benvenisti rundt år 1890, har siden blitt et ikonisk symbol på hans terapeutiske praksis. Og selv om psykoanalysen som behandlingsmetode i stor grad har veket plassen for mer symptomrettede behandlingsformer som kognitiv terapi, har sofanarrativet blitt værende, særlig i filmindustrien. Woody Allen lå strak på sjeselongen i filmen «Annie

Hall» (1977). Ben Stiller satt tilbakelent med ryggen til terapeuten i «Alle elsker Mary» (1998). Også karikaturtegnere og tegneserieskapere elsker den. Donald Duck er fremstilt på divanen hos psykologen flere ganger.

Hadde en terapeut bedt meg legge meg ned for å kunne snakke, hadde jeg snudd i døra. Frivillig derimot, i mitt eget hjem, ligger jeg gjerne og prater. I stuen min står nemlig også en sjeselong. Men sjeselongen – eller «EJ 142 Waves» som den egentlig heter – er ikke et hvilket som helst liggemøbel. Det er en bølgeformet dobbeltsjeselong. Og i motsetning til Freud sin, er min sjeselong designet for at man skal ligge andføttes og se ansiktet på samtalepartneren.

«I motsetning til Freud sin, er min sjeselong designet for at man skal ligge andføttes og se ansiktet på samtalepartneren»

Jeg fant den pent brukt for ca. ti år siden. Det var ikke sjans til å få plass til den i leiligheten vår den gang. For ikke å virke malplassert krever den nemlig tilgang fra alle fire sider. Med sine 200 × 140 cm og 100 kilo okkuperer den fort en studenthybel. Det fikk så være. Prioriteringsrekkefølgen var klar: sofa først, hus etterpå.

Freuds sjeselong har tatt reisen fra Wien til Freud-museet i London, der den kan beskues drapert i persiske tepper og myke puter. Min sjeselong er kanskje ikke en globetrotter ennå, men jammen har den fått reise litt den også. De siste årene har sofamonsteret vært fraktet fra Oslo til Lillehammer, har okkupert hele stuen til min mor, blitt dratt med nordover til legestudier i Trondheim, deretter til en garasje på Rennebu, så videre til en annen garasje på Rennebu før den returnerte til den forrige garasjen nok en gang. Til slutt etter legestudier kom den tilbake til Lillehammer og det nye huset vårt. Der har den stått på lager noen år mens vi har pusset opp, og ikke før nylig har den funnet sin endelige plass i vår nye, romslige stue. Endelig tid for en avslappende, uforstyrret kaffekopp på sjeselongen!

Så fikk vi baby.

Ungene elsker den. Den er sklie og bilbane. Tunnel og flåte. Magisk teppe og klatrestativ. Det har slått meg at dersom Freud hadde konsentrert sine teorier i mindre grad rundt fallosentrisk selvanalyse og i større grad observert sine egne seks barn i dressur i sjeselongen, i form av klatrestativ og ikke terapistol, hadde han kanskje postulert annerledes om barns psykoseksuelle utvikling og ødipuskomplekser.

«Dersom Freud i større grad hadde observert sine egne seks barn i fri dressur i sjeselongen, hadde han kanskje postulert annerledes om barns psykoseksuelle utvikling og ødipuskomplekser»

De siste årenes erfaring som småbarnsforelder har lært meg følgende: Den enkleste måten å fange små barns oppmerksomhet på er å innta horisontalen. Men legejobb og travelt familieliv til tross - det blir av og til tid til en uforstyrret kaffekopp også. Helt uten frie assosiasjoner. Men kanskje med en serie på iPaden. Freud ville sikkert ment ett eller annet om det også.

Teksten ble først publisert i Gudbrandsdølen Dagingen (1).

REFERENCES

1. Stauri R. En hyllest til sjeselongen. Gudbrandsdølen Dagingen 17.11.2023.
<https://www.gd.no/en-hyllest-til-sjeselongen/o/5-18-1855029> Lest 17.11.2023

Publisert: 11. desember 2023. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0677
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 7. juli 2026.